

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta edunvalvontavaltuutuksesta ja holhoustoimesta annettujen lakien muuttamisesta

Edunvalvontavaltuutusta ja holhoustoimea koskevassa esitysluonnoksessa on tunnistettu ja arvioitu hyvin ehdotuksen olennaisia vaikutuksia. Esitysluonnoksen keskeisistä ehdotuksista ja tavoitteista saa selkeän käsityksen. Esityksessä tulee täydentää, kuinka merkittävästi ehdotus vähentää hallinnollista taakkaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esityksessä tulee esittää kootusti, kuinka merkittävästi muutokset vähentävät holhousviranomaisten ja valtuutettujen hallinnollista taakkaa suhteessa nykytilanteessa koettuun taakkaan. Saavutetaanko ehdotuksella asetetut tavoitteet?
- ii) Esitysluonnoksessa ei ole tuotu laajemmin esille muita havaintoja tai ongelmia, joita liittyy edunvalvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseen. Esimerkiksi lausuntopalautteessa ja asiaa valmistelevan työryhmän mietinnön eriävässä mielipiteessä on tuotu esille tarve sähköisten palvelujen hyödyntämiselle. Nykytilan kuvauksessa tulee vielä kuvata lyhyesti esimerkiksi sähköisen asioinnin puuttumiseen liittyviä haasteita valtuutetun toimintaan, jotta lukija saisi laajemman käsityksen sääntelyn toimivuudesta.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia ja holhoustoimesta annettua lakia.

Edunvalvontavaltuutuksesta annettuun lakiin tehtävillä muutoksilla helpotettaisiin valtuutetun ja valtuutetun tehtäviin tilapäisesti määrätyn edunvalvojan mahdollisuuksia noudattaa edunvalvontavaltakirjan määräyksiä. Holhoustoimesta annetun lain muutoksilla tarkistettaisiin säännöksiä, jotka koskevat

päämiehen puolesta tehtävään oikeustoimeen vaadittavaa lupaa. Alaikäisen edunvalvonnan rekisteröintiä ja rekisteristä poistamista koskevia varallisuusrajoja nostettaisiin. Valtuutetun ja edunvalvojan esteellisyyden muodostavaa henkilöpiiriä supistettaisiin.

Esitys liittyy pääministeri Orpon hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen edunvalvontaa ja edunvalvontavaltuutusta koskevan lainsäädännön ajantasaistamisesta. Ehdotetut muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen nykytilan kuvauksessa saa hyvän käsityksen edunvalvonnan ja edunvalvontavaltuutuksen yleisyydestä ja kehityksestä. Myönteistä on, että asiaa on havainnollistettu tilastojen avulla. Esitysluonnoksen kokonaisuudesta saa selkeän käsityksen.

Arviointineuvosto tuo esille, että nykytilan kuvauksessa saa hyvän käsityksen keskeisistä havainnoista, joihin lakiehdotuksella puututaan. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan käy ilmi muita edunvalvontaan liittyviä ongelmia. Esimerkiksi lausuntopalautteessa ja asiaa valmistelevan työryhmän mietinnön eriävässä mielipiteessä on tuotu esille tarve sähköisten palvelujen hyödyntämiselle. Esitysluonnoksen vaihtoehtojen kuvauksessa on tuotu kattavasti esille perusteita, miksi sähköistä asiointia ei tällä esityksellä voida edistää.

Arviointineuvosto suosittelee sitä, että nykytilan kuvauksessa kuvataan vielä lyhyesti myös sähköisen asioinnin puuttumiseen liittyviä haasteita valtuutetun toimintaan, jotta lukija saisi laajemman käsityksen sääntelyn toimivuudesta.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että nykytilan kuvauksessa on nostettu esille keskeiset perus- ja ihmisoikeussopimukset.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu tavoitteet selkeästi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu riittävästi erilaisia vaihtoehtoja ja perusteltu kattavasti sitä, miksi jotakin vaihtoehtoa ei ole voitu edistää tai mitä toimia vaihtoehdon edistäminen edellyttäisi.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksen ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot osiossa on lyhyesti mainittu, miten ulkomaiden lainsäädäntöä on hyödynnetty esityksen valmistelussa. Lisäksi osiossa on kuvattu, miten vertailun tiedot ovat kerätty.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa saa riittävän käsityksen lausuntopalautteesta ja sen perusteella tehdyistä muutoksista esitysluonnokseen.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutuksia valtion talouteen on arvioitu riittävästi. Esitysluonnoksen perusteella ilmenee vaikutusten suuruusluokka ja arvioihin liittyvät epävarmuudet.

Arviointineuvosto suosittelee sitä, että keskeiset taloudelliset vaikutukset esitettäisiin vielä kootusti taulukossa.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta käy hyvin ilmi ehdotuksen vaikutukset viranomaisten toimintaan.

Esitysluonnoksen yhtenä tavoitteena on vähentää valtuutettujen, edunvalvojien ja holhousviranomaisen hallinnollista taakkaa. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulee esittää kootusti, kuinka merkittävästi muutokset vähentävät holhousviranomaisten ja valtuutettujen hallinnollista taakkaa suhteessa nykytilanteessa koettuun taakkaan. Esitysluonnoksen perusteella jää käsitys, että hallinnollisen taakan määrä ei vähentyisi merkittävästi. Saavutetaanko ehdotuksella asetetut tavoitteet?

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksesta selviää hyvin sääntelyn kohderyhmä. Esitysluonnoksen perusteella käy pääosin ilmi, millaisia väestöryhmiä muutokset koskevat. Esitysluonnoksessa on myös avattu sitä, minkälaisia syitä edunvalvonnan ja vahvistetun edunvalvontavaltuutuksen taustalla voi olla. Esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lakimuutokset kohdistuvat kaikkiin näihin ihmisryhmiin pääasiassa samalla tavoin.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on arvioitu omana kohtanaan lapsivaikutuksia. Esitysluonnoksen perusteella saa käsityksen siitä, että ehdotukset eivät heikennä merkittävästi lapsen asemaa.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on arvioitu ehdotuksen vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin. Vaikutuksia on arvioitu itsemääräämisoikeuden ja omaisuudensuojan kannalta.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu hallituksen esitysluonnoksesta edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta (hankenumero:

OM102:00/2023), jonka oikeusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 13.5.2025. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 26. toukokuuta 2025

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Annika Collin

Johtava asiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
valtioneuvosto.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.